

LT

LT

LT

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, [DATA]
COM(2008)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

kuriuo nustatoma derybų dėl valstybių narių ir trečiųjų šalių dvišalių susitarimų dėl sektorių klausimų ir dėl sutartinėms ir nesutartinėms prievolėms taikytinos teisės bei tokių susitarimų sudarymo procedūra

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindas ir tikslai

Remiantis EB sutarties IV antraštinės dalies 65 straipsniu, įtrauktu Amsterdamo sutartimi, buvo patvirtintos kelios Bendrijos priemonės civilinės teisenos srityje¹.

Be šio Bendrijos *acquis*, daugelio valstybių narių civilinės teisenos sričiai taip pat būdinga tai, kad prieš įsigaliojant atitinkamoms Amsterdamo sutarties nuostatomis arba iki įstojimo į Europos Bendriją jos buvo sudariusios nemažai dvišalių susitarimų su trečiosiomis šalimis. Jeigu kurios nors iš šių anksčiau sudarytų susitarimų nuostatų nesuderinamos su EB sutartimi, valstybės narės turi imtis visų priemonių, kad pašalintų nesuderinamumus, vadovaudamosi EB sutarties 307 straipsniu. Europos Teisingumo Teismas patvirtino, kad prireikus valstybės narės turi denonsuoti su *acquis* nesuderinamus susitarimus.

Be anksčiau sudarytų dvišalių susitarimų, valstybėms narėms taip pat gali reikėti sudaryti naujus susitarimus su trečiosiomis šalimis civilinės teisenos srityse, kurios patenka į EB sutarties IV antraštinės dalies taikymo sritį. Kuriantis Europos teisminei erdvei, susijusiai su bendradarbiavimu civilinėse ir komercinėse bylose, Bendrija įgijo išimtinę išorės kompetenciją derėtis dėl tarptautinių susitarimų su trečiosiomis šalimis kai kuriais svarbiais klausimais, nurodytais EB sutarties IV antraštinėje dalyje, ir sudaryti tokius susitarimus. ETT tai patvirtino savo 2006 m. vasario 7 d. nuomonėje 1/03 dėl naujos Lugano konvencijos

¹ Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1346/2000 dėl bankroto bylų, OL L 160, 2000 6 30, p. 1.
Tarybos reglamentas (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo, OL L 12, 2001 1 16, p. 1.
Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1206/2001 dėl valstybių narių teismų tarpusavio bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse arba komercinėse bylose, OL L 174, 2001 6 27, p. 1.
Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000, OL L 338, 2003 12 23, p. 1.
Tarybos direktyva 2003/8/EB, numatanti teisės kreiptis į teismą įgyvendinimo tarptautiniuose ginčuose pagerinimą nustatant minimalias bendras teisinės pagalbos tokiems ginčams taisykles, OL L 26, 2003 1 31, p. 41.
Tarybos direktyva 2004/80/EB dėl kompensacijos nusikaltimų aukoms, OL L 261, 2004 8 6, p. 65.
Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 805/2004, sukuriantis neginčytinų reikalavimų Europos vykdomąjį raštą, OL L 143, 2004 4 30, p. 15.
Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1896/2006, nustatantis Europos mokėjimo įsakymo procedūrą, OL L 399, 2006 12 30, p. 1.
Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 864/2007 dėl nesutartinėms prievolėms taikytinos teisės („Roma II“), OL L 199, 2007 7 31, p. 40.
Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 861/2007, nustatantis Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą, OL L 199, 2007 7 31, p. 1.
Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1393/2007 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse (dokumentų įteikimas) ir panaikinantį Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1348/2000, OL L 324, 2007 12 10, p. 79.
Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės („Roma I“), OL L 177, 2008 7 4, p. 6.
Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/52/EB dėl tam tikrų mediacijos civilinėse ir komercinėse bylose aspektų, OL L 136, 2008 5 21, p. 3.

sudarymo². Teismas patvirtino, kad Bendrija įgijo išimtinę kompetenciją sudaryti tarptautinius susitarimus su trečiosiomis šalimis dėl klausimų, susijusių su taisyklėmis, *inter alia*, įtvirtintomis Reglamente (EB) Nr. 44/2001 („Briuselis I“), ypač dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo. Savo nuomonėje Teismas nurodė, jog naujosios Lugano konvencijos nuostata, susijusių su jurisdikcijos taisyklėmis, analizė rodo, kad tos nuostatos daro poveikį vienodam ir nuosekliam Bendrijos taisyklių taikymui jurisdikcijos srityje ir deramam šiomis taisyklėmis nustatytos sistemos veikimui³. Dėl siūlomų Konvencijos taisyklių teismų sprendimų pripažinimo ir vykdymo srityje Teismas padarė panašią išvadą. Jis nusprendė, kad Bendrijos taisyklės dėl teismų sprendimų pripažinimo ir vykdymo neatsiejamos nuo taisyklių dėl teismų jurisdikcijos, su kuriomis jos sudaro vienodą ir darnią sistemą, ir kad naujoji Lugano konvencija turėtų poveikį vienodam ir darniam Bendrijos taisyklių taikymui tiek teismų jurisdikcijos ir teismų sprendimų pripažinimo ir vykdymo srityje, tiek deramam šiomis taisyklėmis nustatytos vienodos sistemos veikimui⁴.

Todėl galima daryti prielaidą, kad Bendrija įgijo išimtinę kompetenciją derėtis dėl daugumos iš paminėtų dvišalių susitarimų ir juos sudaryti.

Nepaisant to, turi būti įvertinta, ar šiuo metu Bendrija yra pakankamai suinteresuota pakeisti visus tokius galiojančius arba numatomus valstybių narių ir trečiųjų šalių susitarimus Bendrijos susitarimais. Dėl to būtina nustatyti procedūrą, kuria siekiama dvejojo tikslo. Pirma, leisti Bendrijai įvertinti, ar Bendrija pakankamai suinteresuota sudaryti konkretų susitarimą. Antra, suteikti valstybėms narėms teisę sudaryti tam tikrą susitarimą, jeigu tuo metu Bendrija nėra suinteresuota sudaryti Bendrijos susitarimą⁵.

Tai, kas išdėstyta, atitinka 2007 m. balandžio 19 d. TVR tarybos išvadas⁶.

Komisija pritarė tam, kad taip pat reikėtų nustatyti susitarimų, susijusių su „Roma I“⁷ ir „Roma II“⁸ reglamentais, procedūrą⁹.

² 2006 m. vasario 7 d. nuomonė 1/03, Rink. 2006, p. I-1145.

³ Nuomonė LUGANO, 1/03, 161 punktas.

⁴ Nuomonė LUGANO, 1/03, 172 punktas.

⁵ Panašus sprendimas prieš tai buvo priimtas civilinės aviacijos sektoriuje. Žr. Reglamentą (EB) Nr. 847/2004 dėl derybų dėl valstybių narių ir trečiųjų šalių susitarimo dėl oro susisiekiimo ir jų įgyvendinimo, OL L 157, 2004 4 30, p. 7.

⁶ 2007 m. balandžio 19 d. TVR taryba dėl būsimų su išlaikymo prievolėmis susijusių dvišalių susitarimų ir bet kokių galiojančių su išlaikymo prievolėmis susijusių dvišalių susitarimų su tam tikromis trečiosiomis šalimis pakeitimų pasiūlė nustatyti „*derybų dėl tokių susitarimų ir jų sudarymo procedūrą atsižvelgiant į Bendrijos teisės precedentus, inter alia į oro susisiekiimo paslaugų srityje dabar taikomą procedūrą*“. „*Toje procedūroje turi būti nustatyti kriterijai ir sąlygos, pagal kuriuos būtų vertinama, ar tokio susitarimo sudarymas atitinka Bendrijos interesus. Jei tai neatitinka Bendrijos interesus, procedūroje turėtų būti nustatyti valstybių narių derybų dėl tokių susitarimų ir jų sudarymo kriterijai ir sąlygos, visų pirma tuo atveju, jeigu numatomo susitarimo nuostatų turinys skiriasi nuo Bendrijos taisyklių, siekiant, kad tie susitarimai nestatytų į pavojų siūlomam reglamentu nustatytos sistemos.*“

⁷ Reglamento (EB) Nr. 864/2007 dėl nesutartinėms prievolėms taikytinos teisės („Roma II“) 37 konstatuojamoje dalyje nurodoma, kad „*Komisija pateiks pasiūlymą Europos Parlamentui ir Tarybai dėl procedūrų ir sąlygų, pagal kurias atskirais ir išimtiniais atvejais valstybės narės turėtų teisę vesti derybas su trečiosiomis šalimis dėl susitarimų dėl atskirų sektorių klausimų, į kuriuos būtų įtrauktos nuostatos dėl nesutartinėms prievolėms taikytinos teisės, ir savo vardu tokius susitarimus sudaryti*“.

⁸ Reglamente (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės („Roma I“) yra panaši konstatuojamoji dalis (42 konstatuojamoji dalis).

Taigi Komisija siūlo nustatyti tokią tam tikrų sektolinių dvišalių susitarimų procedūrą. Todėl siūloma procedūra apima dvi skirtingas sektorių klausimų kategorijas. Vienas pasiūlymas skirtas jurisdikcijos ir teismų sprendimų, susijusių su santuoka, tėvų pareigomis ir išlaikymo prievolėmis, pripažinimo bei vykdymo ir išlaikymo prievolėms taikytinos teisės sektorių klausimams. Kitas pasiūlymas skirtas sektorių klausimams, susijusiems su sutartinėmis ir nesutartinėmis prievolėms taikytina teise.

Šiame pasiūlyme aptariama leidimo davimo valstybėms narėms procedūra antrojoje srityje, tai yra sektorių klausimams, susijusiems su sutartinėmis ir nesutartinėmis prievolėms taikytina teise. Kartu su šiuo pasiūlymu Komisija teikia atskirą pasiūlymą dėl identiškos procedūros santuokos, tėvų pareigų ir išlaikymo prievolių srityje. Kadangi pastarieji klausimai turi būti sprendžiami vieningai, šie pasiūlymai turi būti pateikti kaip atskiri dokumentai.

2. KONSULTACIJOS SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMAS

Pirmiau aprašytam tikslui pasiekti Komisija įvertino skirtingas alternatyvas, nors ir neatliko oficialaus poveikio vertinimo atsižvelgdama į ypatingą klausimo pobūdį. 2008 m. kovo 11 d. ir gegužės 26 d., siekiant apsikeisti idėjomis ir nuomonėmis, Briuselyje buvo surengti du susitikimai su valstybių narių ekspertais.

Apskritai, kalbant apie pasiūlymo taikymo sritį, valstybės narės norėjo horizontaliosios priemonės, kurioje būtų atsižvelgta tiek į sektolinius dvišalius susitarimus, tiek į „Lugano tipo“ susitarimus dėl jurisdikcijos ir sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo bei vykdymo ir netgi į „plačios apimties susitarimus“ dėl teisinio bendradarbiavimo, kurie galėtų apimti baudžiamąsias, civilines, šeimos ar administracines bylas.

Vis dėlto tokie susitarimai, susiję su tokiais klausimais kaip jurisdikcija ir teismų sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimas ir vykdymas, apskritai galėtų susilpninti Bendrijos teisinį pagrindą teismo bendradarbiavimo civilinėse ir komercinėse bylose srityje, dėl to pernelyg paveikti galiojantį *acquis*, kuris, siekiant sudaryti ES piliečiams palankesnes sąlygas kreiptis į teismus, remiasi integracijos ir teisinio tikrumo principais.

Kadangi Bendrijos teisės požiūriu tai laikytina leidžiančia nukrypti procedūra, Komisijos siūloma sistema apsiriboja būtinu minimumu, reikalingu pirmiau aprašytiems tikslams pasiekti.

Procedūrai sukurti Komisija išnagrinėjo keletą alternatyvų.

Pasirinkus „pasyvų“ *status quo*, t. y. nusprendus nesiimti jokių priemonių problemai spręsti, valstybės narės neturėtų jokios galimybės sudaryti susitarimus su trečiosiomis šalimis nustatytoje srityje.

„Aktyvaus“ *status quo* pasirinkimas reikštų, jog nuspręsta nekurti jokios teisės aktuose įtvirtintos procedūros Bendrijos įgaliojimams perduoti. Dėl visų valstybių narių ir trečiųjų

⁹ Iš tiesų šiais atvejais gali reikėti priimti nuostatas dėl sutartiniams ir nesutartiniams teisiniams santykiams taikytinos teisės labai specifinėms situacijoms reglamentuoti. Pavyzdžiui, jos gali būti susijusios su oro uostų ar kelių administravimu. Šios rūšies sektolinių susitarimų pavyzdžiu gali būti 1949 m. liepos 4 d. Prancūzijos ir Šveicarijos susitarimas dėl Bazelio-Miulūzo oro uosto statybos ir valdymo bei 1977 m. balandžio 25 d. Vokietijos ir Šveicarijos susitarimas dėl kelio tarp Leracho ir Veilio prie Reino miestų tiesimo Šveicarijos teritorijoje.

šalių susitarimų derėtuši ir juos sudarytų Bendrija pagal EB sutarties 300 straipsnyje nustatytą procedūrą, net jeigu tokiu susitarimu suinteresuota tik viena valstybė narė.

Kita alternatyva – Bendrija duoda leidimą, remdamasi teisinėje priemonėje (pvz., reglamente) išdėstytais kriterijais, arba Tarybos sprendimu (remiantis minėta teisine priemone). Šio pasirinkimo pranašumas yra tas, kad būtų taikoma paprastesnė procedūra, nustatanti visoms situacijoms bendrą sprendimo strategiją. Šios alternatyvos trūkumas – daroma prielaida, kad sąlygos, suteikiančios valstybei narei galimybę derėtis ir sudaryti susitarimus su trečiosiomis šalimis, turi būti nustatytos iš anksto. Kadangi teismo bendradarbiavimo civilinėse bylose sritis Bendrijoje nuolat plėtojama, tai reiškia, kad kiekvienai *acquis* priemonei (Briuselio II reglamentui, Romos I reglamentui, Romos II reglamentui, išlaikymo prievolių reglamento projektui ir t. t.) reikėtų nustatyti skirtingus kriterijus.

Priešingai ankstesniosioms, paskutine Komisijos pasirinkta alternatyva numatoma, kad kiekvienu konkrečiu atveju, įvertinus susitarimą, apie kurį pranešė valstybė narė, pagal objektyvius kriterijus bus duodamas specialus leidimas. Komisija prireikus pateikia valstybei narei derybų gaires ir, prieš leisdama sudaryti susitarimą, įvertina derybų rezultatus.

3. TEISINIAI PASIŪLYMO ASPEKTAI

• Siūlomų veiksmų santrauka

Pasiūlymo tikslas – nustatyti Bendrijos procedūrą, siekiant įvertinti, ar Bendrija pakankamai suinteresuota sudaryti numatomus dvišalius susitarimus su trečiosiomis šalimis, o jeigu ji nėra suinteresuota – leisti valstybėms narėms sudaryti šiuos susitarimus su trečiosiomis šalimis tam tikrose Bendrijos išimtinai kompetencijai priklausančiose, su teismų bendradarbiavimu civilinėse ir komercinėse bylose susijusiose srityse.

Kadangi toks leidimas valstybėms narėms sudaro taisyklės, kad Bendrija turi išimtinę kompetenciją sudaryti tarptautinius susitarimus šiais klausimais, išimtį, procedūra laikytina išimtinė priemone ir turi būti apribojama tiek taikymo srityje, tiek laiko atžvilgiu.

Šią procedūrą siūloma taikyti, viena vertus, tik sektorių klausimams, susijusiems su santuoka, tėvų pareigomis ir išlaikymo prievolėmis, ir, kita vertus, sutartinėms ir nesutartinėms prievolėms taikytinai teisei. Pridedamas pasiūlymas susijęs su antruoju klausimu.

Komisija siūlo toliau nurodytas garantijas, skirtas *acquis communautaire* išsaugoti ir Bendrijos sistemos aptariamoje srityje vientisumui užtikrinti.

Procedūra grindžiama tuo, kad valstybė narė, norinti gauti leidimą derėtis iš naujo ir sudaryti susitarimą su trečiąja šalimi, iš anksto praneša apie susitarimo projektą, jeigu išpildomos tam tikros sąlygos, kurios turi būti įvertinamos kiekvienu konkrečiu atveju.

Jeigu Bendrija jau yra sudariusi susitarimą tuo pačiu klausimu su atitinkama trečiąja šalimi, valstybei narei neleidžiama pradėti derybų arba sudaryti susitarimą su ta trečiąja šalimi ir bet koks jos pateiktas prašymas atmetamas. Priešingu atveju, Komisija privalo nustatyti, ar artimiausiu metu numatoma sudaryti tokį susitarimą. Jeigu tokio susitarimo artimiausiu metu sudaryti nenumatoma, Komisija gali duoti leidimą, jeigu įvykdomos dvi toliau nurodytos sąlygos: a) atitinkama valstybė narė įrodė, kad ji ypač suinteresuota sudaryti susitarimą su trečiąja šalimi visų pirma dėl ekonominių, geografinių, kultūrinių ar istorinių tos valstybės narės ir trečiosios šalies ryšių ir b) Komisija nustato, kad numatomas susitarimas daro ribotą

poveikį vienodam ir nuosekliam esamų Bendrijos taisyklių taikymui ir deramam šiomis taisyklėmis nustatytos sistemos veikimui.

Procedūroje taip pat numatoma įtraukti į susitarimus galiojimo pabaigos išlygas, siekiant apriboti valstybių narių sudarytų susitarimų galiojimo terminą taip, kad jis pasibaigtų Bendrijai sudarius susitarimą su tam tikra trečiąja šalimi tais pačiais klausimais.

- **Teisinis pagrindas**

Pateikiamo pasiūlymo dėl su sektorių klausimais susijusių susitarimų ir dėl sutartinėms ir nesutartinėms prievolėms taikytinos teisės teisinį pagrindą sudaro EB sutarties 61 straipsnio c punktas ir 65 straipsnis, kuriuose nurodoma, kad teismo bendradarbiavimo su užsieniu susijusiose civilinėse bylose priemonių turi būti imamasi remiantis 67 straipsnio 5 dalies antrąja įtrauka, t. y. pagal bendro sprendimo procedūrą.

- **Subsidiarumo principas**

Pasiūlymas priklauso Bendrijos išimtinai kompetencijai. Todėl subsidiarumo principas netaikomas.

- **Proporcingumo principas**

Pasiūlymas atitinka proporcingumo principą dėl toliau nurodytų priežasčių.

Siūloma procedūra yra Bendrijos išimtinės kompetencijos išimtis prieš tai nurodytais klausimais. Ji apsiriboja tik tuo, kas neišvengiamai būtina, siekiant suteikti valstybėms narėms galimybę sudaryti susitarimus su trečiosiomis šalimis nustatytoje srityse, ir nustato keletą kriterijų, kurie turi būti įvykdyti. Leidimas valstybėms duodamas tik tuo atveju, jeigu galima manyti, kad numatomas susitarimas turės tik ribotą poveikį galiojančiai Bendrijos sistemai.

Pagal siūlomą procedūrą, bus taikoma komitologijos procedūra, nes priimti teisės aktus nėra būtina, o siūloma procedūra susijusi su Komisijos įgyvendinimo įgaliojimais.

Vadinasi, siūloma procedūra sumažina Bendrijai ir nacionalinėms vyriausybėms tenkančią administracinę naštą iki būtino minimumo.

- **Pasirinkta priemonė**

Siūloma (-os) priemonė(s) – reglamentas.

Kitos priemonės būtų netinkamos dėl toliau nurodytos priežasties.

Kadangi siūlomoje procedūroje numatyta nuo Bendrijos teisės leidžianti nukrypti nuostata, reglamentas yra priemonė, taikoma tiesiogiai ir visiškai užtikrinanti teisinį tikrumą ir vienodą vertinimą.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Pasiūlymas neturi jokio poveikio Bendrijos biudžetui.

5. PAPILDOMA INFORMACIJA

- **Persvarstymo, keitimo ir galiojimo pabaigos išlyga**

Į pasiūlymą įtraukta persvarstymo ir galiojimo pabaigos išlyga.

- **Išsamus pasiūlymo paaiškinimas**

Taikymo sritis (1 straipsnis)

1 straipsnyje numatyta, kad šio pasiūlymo taikymo sritis apima tik tas sritis, kurioms taikomas Reglamentas (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės ir Reglamentas (EB) Nr. 864/2007 dėl nesutartinėms prievolėms taikytinos teisės, ir tik su tam tikrais sektoriais susijusiais klausimais.

Apibrėžtys (2 straipsnis)

2 straipsnyje konstatuojama, kad šiame pasiūlyme nustatyta procedūra taikoma tik valstybių narių ir trečiųjų šalių dvišaliams susitarimams. Todėl siūloma procedūra nėra taikoma daugiašaliams susitarimams (pirmiausia įskaitant regioninius susitarimus).

Siūloma procedūra (3–8 straipsniai)

Siūloma procedūra siekiama nustatyti veiksmingą tvarką, reikalaujančią mažiau formalumų. Kartu ji užtikrina *acquis communautaire* apsaugą.

Procedūra reikalaujama (3 straipsnis), kad valstybė narė raštu praneštų Komisijai apie savo ketinimą pradėti derybas dėl naujo susitarimo arba iš dalies pakeisti galiojantį susitarimą. Su pranešimu, jei įmanoma, reikia pateikti susitarimo projekto kopiją ir kitus svarbius dokumentus. Šį pranešimą reikia pateikti ne vėliau kaip prieš tris mėnesius iki derybų su tam tikra trečiąja šalimi pradžios.

Gavusi pranešimą, Komisija turi įvertinti, ar valstybė narė gali tęsti derybas (4 straipsnis). Jeigu Bendrija jau yra sudariusi susitarimą tuo pačiu klausimu su atitinkama trečiąja šalimi, prašymas automatiškai atmetamas. Vertinimą sudaro toliau nurodyti etapai. Jeigu Bendrija dar nėra sudariusi susitarimo su atitinkama trečiąja šalimi, Komisija privalo nustatyti, ar artimiausiu metu numatoma sudaryti tokį susitarimą. Jeigu tokio susitarimo artimiausiu metu sudaryti nenumatoma, Komisija gali duoti leidimą, jeigu įvykdomos dvi toliau nurodytos sąlygos: a) atitinkama valstybė narė įrodė, kad ji ypač suinteresuota sudaryti susitarimą su trečiąja šalimi, visų pirma dėl ekonominių, geografinių, kultūrinių ar istorinių tos valstybės narės ir trečiosios šalies ryšių ir b) Komisija nustato, kad numatomas susitarimas daro ribotą poveikį vienodam ir nuosekliam esamų Bendrijos taisyklių taikymui ir deramam šiomis taisyklėmis nustatytos sistemos veikimui.

Jeigu Komisija, atsižvelgusi į pirmiau nurodytas sąlygas, nusprendžia, kad nėra jokių kliūčių numatomam susitarimui sudaryti, ji gali leisti valstybei narei pradėti derybas (5 straipsnis). Jei reikia, Komisija gali pateikti derybų gaires ir reikalauti įtraukti į susitarimą tam tikras išlygas.

Į susitarimą taip pat turi būti įtraukta galiojimo pabaigos išlyga tuo atveju, jei Europos bendrija sudarytų susitarimą su atitinkama trečiąja šalimi.

Sprendimą leisti ar neleisti pradėti derybas priima Komisija padedant patariamajam komitetui pagal Tarybos sprendimo 1999/468/EB, nustatančio Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką, 3 straipsnį¹⁰. Patariamąsios procedūros taikymas pagrįstas, nes ji skirta formalumams iki būtino minimumo sumažinti. Komisija pateikia komitetui numatomų imtis priemonių projektą, dėl kurio komitetas pareiškia savo nuomonę. Tada Komisija, pagal galimybes atsižvelgdama į šią nuomonę, priima sprendimą ir informuoja komitetą, kaip buvo atsižvelgta į jo nuomonę.

Jeigu Komisijos įvertinimas neigiamas, Komisija neduoda leidimo ir perduoda šį sprendimą patariamajam komitetui, kad šis dėl jo pareikštų nuomonę.

Komisija gali nuspręsti dalyvauti valstybės narės ir trečiosios šalies derybose kaip stebėtoja. Jei Komisija derybose nedalyvauja, ji turi būti informuojama apie įvairių derybų etapų rezultatus, kad veiksmingumo dėlei galėtų valstybei narei pateikti savo nuomonę dėl susitarimo turinio prieš galutinai sudarant susitarimą (6 straipsnis).

Galutinis procedūros etapas susijęs su susitarimo sudarymu (7 straipsnis). Prieš parafuodama susitarimą, atitinkama valstybė narė privalo pranešti Komisijai derybų rezultatus ir pateikti jai susitarimo tekstą. Komisija įvertina, ar susitarimas atitinka derybų gaires ir ar galima manyti, kad susitarimo sudarymas gali turėti neigiamą poveikį esamos Bendrijos sistemos veikimui, ypač ar (ir kokia apimtimi) gali daryti poveikį galiojančiam *acquis communautaire*. Jeigu įvertinimas teigiamas, Komisija duoda leidimą. Jeigu įvertinimas neigiamas, atitinkamai valstybei narei neleidžiama sudaryti susitarimo. Šis sprendimas priimamas vadovaujantis Tarybos sprendimo 1999/468/EB 4 straipsnyje nurodyta valdymo procedūra.

Siūloma Komisijai priimti sprendimą dėl kiekvieno atitinkamo vertinimo procedūros etapo per šešis mėnesius nuo atitinkamo valstybės narės pranešimo.

Pereinamosios ir baigiamosios nuostatos (9–11 straipsniai)

9 straipsniu nustatomos pereinamosios nuostatos, kurias reikia taikyti tada, kai reglamento įsigaliojimo metu atitinkama valstybė narė jau yra pradėjusi derybas su trečiaja šalimi arba jas jau yra pabaigusi, bet dar nepareiškė savo sutikimo įsipareigoti pagal tam tikrą susitarimą¹¹.

Taigi siūloma procedūra taikoma ir šiai situacijai, padarius reikiamus pakeitimus: pranešimui Komisijai apie susitarimą (susitarimo projektą); Komisijos įvertinimui remiantis pasiūlymo 4 straipsnyje išvardytomis sąlygomis; leidimui tęsti derybas ir derybų gairių nustatymui, jeigu tai įmanoma tame derybų etape, ir leidimui sudaryti susitarimą.

10 straipsniu nustatoma, kad Komisija ne vėliau kaip iki 2014 m. sausio mėn. pateikia ataskaitą dėl reglamento taikymo Europos Parlamentui, Tarybai ir Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui. Prie ataskaitos turi būti pridėtas atitinkamas siūlomo teisės akto projektas, turint omenyje tai, kad reglamentą taikomas iki 2014 m. gruodžio 31 d.

¹⁰ Tarybos sprendimas 1999/468/EB, nustatantis Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką, OL L 184, 1999 7 17, p. 23.

¹¹ Kaip pavyzdį galima nurodyti Prancūzijos, Šveicarijos ir Europos branduolinių tyrimų organizacijos (CERN) susitarimo projektą dėl CERN patalpose veikiančioms, tarpvalstybines paslaugas teikiančioms įmonėms taikytinos teisės. Šis susitarimas yra į Reglamento (EB) Nr. 593/2008 „Roma I“ taikymo sritį patenkančio sektoriaus susitarimo pavyzdys, todėl jam taikytina siūloma procedūra.

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

kuriuo nustatoma derybų dėl valstybių narių ir trečiųjų šalių dvišalių susitarimų dėl sektorių klausimų ir dėl sutartinėms ir nesutartinėms prievolėms taikytinos teisės bei tokių susitarimų sudarymo procedūra

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 61 straipsnio c punktą, 65 straipsnį ir 67 straipsnio 5 dalį,

atsižvelgdami į Komisijos pasiūlymą¹²,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę¹³,

laikydami Sutarties 251 straipsnyje nustatytos tvarkos¹⁴,

kadangi:

- (1) Europos bendrijos steigimo sutarties (toliau – EB sutartis) IV antraštinėje dalyje numatytas Bendrijos teisės aktų priėmimo teismo bendradarbiavimo civilinėse bylose srityje teisinis pagrindas.
- (2) Valstybių narių ir trečiųjų šalių teisminis bendradarbiavimas civilinėse bylose tradiciškai reglamentuojamas valstybių narių ir trečiųjų šalių susitarimais.
- (3) EB sutarties 307 straipsnyje nustatyta, kad turi būti pašalinti bet kokie Bendrijos *acquis* ir valstybių narių bei trečiųjų šalių sudarytų tarptautinių susitarimų nesuderinamumai. Dėl to gali reikėti iš naujo derėtis dėl šių susitarimų.
- (4) Taip pat gali reikėti sudaryti naujus susitarimus su trečiosiomis šalimis, reglamentuojančius civilinės teisenos sritis, kurios priklauso EB sutarties IV antraštinės dalies taikymo sričiai.
- (5) Savo 2006 m. vasario 7 d. nuomonėje 1/03 dėl naujos Lugano konvencijos sudarymo ETT patvirtino, kad Bendrija įgijo išimtinę išorės kompetenciją derėtis dėl tarptautinių susitarimų su trečiosiomis šalimis dėl kai kurių svarbių klausimų, kurie paminėti EB sutarties IV antraštinėje dalyje, ir sudaryti tokius susitarimus. Visų pirma Teismas patvirtino, kad Bendrija įgijo išimtinę kompetenciją sudaryti tarptautinius susitarimus su trečiosiomis šalimis dėl klausimų, susijusių su taisyklėmis, išdėstytomis, *inter alia*,

¹² OL C , , p. .

¹³ OL C , , p. .

¹⁴ OL C , , p. .

Reglamente (EB) Nr. 44/2001 („Briuselis I“), ypač reglamentuojančiomis jurisdikciją ir teismų sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimą ir vykdymą.

- (6) Todėl, remiantis EB sutarties 300 straipsniu, tokius Bendrijos ir trečiosios šalies susitarimus pagal savo kompetenciją turi sudaryti Bendrija.
- (7) EB sutarties 10 straipsnyje reikalaujama, kad valstybės narės sudarytų sąlygas Bendrijos tikslams pasiekti ir nesiimtų jokių priemonių, kurios galėtų trukdyti siekti Sutarties tikslų. Ši lojalus bendradarbiavimo pareiga yra bendrojo pobūdžio ir nepriklauso nuo to, ar Bendrijos kompetencija yra išimtinė.
- (8) Reikia įvertinti, ar šiuo metu Bendrija pakankamai suinteresuota visus galiojančius arba numatomus valstybių narių ir trečiųjų šalių susitarimus pakeisti Bendrijos susitarimais. Dėl to būtina nustatyti procedūrą, kuria siekiama dvejojo tikslo. Pirma, leisti Bendrijai įvertinti, ar Bendrija pakankamai suinteresuota sudaryti konkretų dvišalį susitarimą. Antra, suteikti teisę valstybėms narėms sudaryti atitinkamą susitarimą, jeigu tuo metu Bendrija nėra suinteresuota sudaryti tokį susitarimą.
- (9) Turi būti sukurta suderinta ir skaidri procedūra, leidžianti valstybėms narėms iš dalies pakeisti galiojančius susitarimus su trečiosiomis šalimis arba derėtis dėl naujų susitarimų ir juos sudaryti išimtinėmis aplinkybėmis, ypač jei Bendrija nepareiškė ketinimo pasinaudoti savo išorės kompetencija sudaryti susitarimą. Ši procedūra neapriboja Bendrijos išimtinės kompetencijos ir nepažeidžia EB sutarties 300 ir 307 straipsnių nuostatų. Kadangi ja nukrypstama nuo taisyklės, kad Bendrija turi išimtinę kompetenciją sudaryti tarptautinius susitarimus šiais klausimais, siūloma procedūra laikytina išimtinė priemone ir turi būti apribojama tiek taikymo srities, tiek laiko atžvilgiu.
- (10) Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamentų (EB) Nr. 864/2007 dėl nesutartinėms prievolėms taikytinos teisės („Roma II“)¹⁵ ir Nr. 593/2008 dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės („Roma I“)¹⁶ konstatuojamosiose dalyse, Komisija turi pateikti pasiūlymą Europos Parlamentui ir Tarybai dėl procedūrų ir sąlygų, kuriomis vadovaudamasi valstybės narės turėtų teisę derėtis ir savo vardu sudaryti su trečiosiomis šalimis susitarimus, į kuriuos būtų įtrauktos nesutartinėms ir sutartinėms prievolėms taikytinos teisės nuostatos.
- (11) Pagal šiuos reglamentus siūlomas mechanizmas konkrečiais ir išimtiniais atvejais turi būti taikomas tik susitarimams dėl tam tikrų sektorių klausimų, į kuriuos būtų įtrauktos taisyklės, taikomos šių priemonių reglamentuojamose srityse.
- (12) Siekiant užtikrinti, kad numatomas valstybės narės susitarimas nesumažintų Bendrijos teisės veiksmingumo ir nekliudytų deramam pagal jos taisykles nustatytų sistemų veikimui, turi būti reikalaujama leidimo pradėti arba tęsti derybas ir sudaryti susitarimą. Tai leis Komisijai įvertinti laukiamą (galimo) derybų rezultato poveikį Bendrijos teisei. Tam tikrais atvejais Komisija gali pateikti derybų gaires ir reikalauti įtraukti į numatomus susitarimus tam tikras išlygas.

¹⁵ OL L 199, 2007 7 31, p. 40.

¹⁶ OL L 177, 2008 7 4, p. 6.

- (13) Siekiant užtikrinti, kad susitarimas nebūtų kliūtis Bendrijos išorės politikai teismo bendradarbiavimo civilinėse ir komercinėse bylose srityje įgyvendinti, susitarime turi būti numatyta, kad jis bus denonsuotas sudarius Bendrijos susitarimą tais pačiais taikytinos teisės klausimais su ta pačia trečiaja šalimi.
- (14) Būtina numatyti pereinamąsias priemones tokioms situacijoms, kai šio reglamento įsigaliojimo metu valstybės narės veda derybas su trečiaja šalimi arba jas jau pabaigė, bet dar nepareiškė savo sutikimo įsipareigoti pagal atitinkamą susitarimą.
- (15) Šiam reglamentui įgyvendinti reikalingos priemonės turi būti priimtos remiantis Tarybos sprendimu 1999/468/EB, nustatančiu Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką¹⁷.
- (16) Vadovaujantis Sutarties 5 straipsnyje nustatyto proporcingumo principu, šiame reglamente numatoma tik tai, kas būtina, kad būtų pasiektas jo tikslas.
- (17) Jungtinė Karalystė ir Airija, vadovaudamosi Protokolo dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos, pridėdama prie Europos Sąjungos sutarties ir Europos bendrijos steigimo sutarties, 3 straipsniu, dalyvauja priimant ir taikant šį reglamentą, kadangi jos dalyvavo priimant ir taikant į šio reglamento taikymo sritį patenkančius reglamentus arba įgyvendino ankstesnius reglamentus po to, kai jie buvo priimti.
- (18) Vadovaudamasi Protokolo dėl Danijos pozicijos, pridėdama prie Europos Sąjungos sutarties ir Europos bendrijos steigimo sutarties, 1 ir 2 straipsniais, Danija nedalyvauja priimant šį reglamentą, dėl to ji neprivalo jo laikytis ir jis neturi būti jai taikomas,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Dalykas ir taikymo sritis

1. Šiame reglamente nustatoma procedūra, pagal kurią valstybei narei duodamas leidimas iš dalies pakeisti tos valstybės narės ir trečiosios šalies galiojantį dvišalį susitarimą arba derėtis dėl naujo dvišalio susitarimo ir jį sudaryti vadovaujantis tolimesnėse nuostatose nustatytomis sąlygomis.
2. Šis reglamentas taikomas valstybių narių ir trečiųjų šalių dvišaliams susitarimams dėl tam tikrų sektorių klausimų ir dėl civilinėse ir komercinėse bylose taikytinos teisės, visiškai arba iš dalies priklausantiems Reglamento (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės ir Reglamento (EB) Nr. 864/2007 dėl nesutartinėms prievolėms taikytinos teisės taikymo sričiai.

¹⁷ OL L 184, 1999 7 17, p. 23.

2 straipsnis

Apibrėžtys

1. Šiame reglamente sąvoka „susitarimas“ reiškia valstybės narės ir trečiosios šalies dvišalį susitarimą.
2. Šiame reglamente „valstybė narė“ reiškia bet kurią valstybę narę, išskyrus Daniją.

3 straipsnis

Pranešimas Komisijai

1. Jeigu valstybė narė ketina pradėti derybas su trečiaja šalimi dėl šio reglamento taikymo sričiai priklausančio galiojančio susitarimo pakeitimo arba naujo susitarimo sudarymo, ji praneša Komisijai apie savo ketinimą raštu.
2. Prie šio pranešimo pridedama galiojančio susitarimo, susitarimo projekto arba atitinkamos trečiosios šalies siūlomo susitarimo projekto, jei toks yra, kopija ir kiti svarbūs dokumentai. Valstybė narė išdėsto derybų tikslus ir nurodo svarstytinus klausimus arba galiojančio susitarimo nuostatas, kurias reikia iš dalies pakeisti, ir pateikia kitą svarbią informaciją.
3. Pranešimas pateikiamas ne vėliau kaip prieš tris mėnesius iki numatytos oficialių derybų su tam tikra trečiaja šalimi pradžios.

4 straipsnis

Komisijos vertinimas

1. Gavusi pranešimą, Komisija įvertina, ar valstybė narė gali vesti derybas su atitinkama trečiaja šalimi. Jeigu Bendrija jau yra sudariusi susitarimą su atitinkama trečiaja šalimi dėl tų pačių klausimų, Komisija automatiškai atmeta valstybės narės prašymą.
2. Jeigu Bendrija dar nėra sudariusi susitarimo su atitinkama trečiaja šalimi, atlikdama vertinimą Komisija pirmiausia patikrina, ar numatoma artimiausiu metu sudaryti tokį susitarimą su atitinkama trečiaja šalimi. Jei ne, Komisija gali duoti leidimą, jeigu įvykdomos dvi toliau nurodytos sąlygos:
 - a) atitinkama valstybė narė įrodė, kad ji ypač suinteresuota sudaryti dvišalį sektorinį susitarimą su atitinkama trečiaja šalimi, visų pirma dėl ekonominių, geografinių, kultūrinių ar istorinių tos valstybės narės ir trečiosios šalies ryšių ir
 - b) Komisija nustato, kad numatomas susitarimas daro ribotą poveikį vienodam ir nuosekliam esamų Bendrijos taisyklių taikymui ir deramam šiomis taisyklėmis nustatytos sistemos veikimui.

5 straipsnis

Leidimas pradėti derybas

1. Jei Komisija padaro išvadą, kad, atsižvelgiant į 4 straipsnyje nurodytas sąlygas, nėra jokių kliūčių susitarimui sudaryti, ji gali leisti valstybei narei pradėti derybas su atitinkama trečiaja šalimi dėl susitarimo sudarymo. Prireikus Komisija gali pateikti derybų gaires ir reikalauti į numatomą susitarimą įtraukti tam tikras išlygas.

Susitarime numatoma jo denonsavimo išlyga tuo atveju, jeigu Bendrija sudarytų susitarimą tuo pačiu klausimu su ta pačia trečiaja šalimi. Į susitarimą įtraukiama tokia išlyga: „(Valstybės narės pavadinimas) denonsuoja susitarimą Europos bendrijai sudarius susitarimą su (trečiosios šalies pavadinimas) dėl to paties šiame susitarime reglamentuojamo civilinės teisenos dalyko“.

2. Jei Komisija padaro išvadą, kad, atsižvelgiant į 4 straipsnyje nurodytas sąlygas, yra kliūčių susitarimui sudaryti, valstybei narei neleidžiama pradėti derybų su trečiaja šalimi.
3. Komisija priima sprendimą dėl šio straipsnio 1 ir 2 dalyje nurodyto leidimo suteikimo 8 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka.

Komisija priima sprendimą dėl valstybės narės prašymo per šešis mėnesius nuo 3 straipsnyje nurodyto pranešimo gavimo.

6 straipsnis

Komisijos dalyvavimas derybose

Komisija gali dalyvauti valstybės narės ir trečiosios šalies derybose stebėtojos teisėmis. Jeigu Komisija stebėtojos teisėmis nedalyvauja, ji turi būti informuojama apie įvairių derybų etapų eigą ir rezultatus.

7 straipsnis

Leidimas sudaryti susitarimą

1. Prieš parafuodama susitarimą, atitinkama valstybė narė praneša Komisijai apie derybų rezultatus ir pateikia Komisijai susitarimo tekstą.
2. Gavusi tokį pranešimą, Komisija įvertina, ar susitarimas, dėl kurio deramasi, atitinka jos pradinį vertinimą. Atlikdama tolimesnį vertinimą Komisija privalo išnagrinėti, ar numatomas susitarimas atitinka Komisijos nustatytus reikalavimus, pirmiausia tai, ar į jį įtrauktos 5 straipsnio 1 dalyje nurodytos išlygos ir ar sudarius numatomą susitarimą nesumažėtų Bendrijos teisės veiksmingumas ir nebūtų kliudoma deramam pagal jos taisykles nustatytos sistemos veikimui.

3. Jeigu Komisija nusprendžia, kad derybos baigėsi susitarimu, neatitinkančiu šio straipsnio 2 dalyje nurodytų reikalavimų, valstybei narei neleidžiama sudaryti susitarimo.
4. Jeigu Komisija nusprendžia, kad derybos baigėsi susitarimu, atitinkančiu šio straipsnio 2 dalyje nurodytus reikalavimus, valstybei narei gali būti leista sudaryti susitarimą.
5. Komisija priima sprendimą dėl šio straipsnio 3 ir 4 dalyje nurodyto leidimo suteikimo 8 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka.

Komisija priima sprendimą dėl valstybės narės prašymo per šešis mėnesius nuo šio straipsnio 1 dalyje nurodyto pranešimo gavimo.

8 straipsnis

Komiteto procedūra

1. Komisijai padeda komitetas, įsteigtas Tarybos Reglamentu (EB) Nr. [...], kuriuo nustatoma derybų dėl valstybių narių ir trečiųjų šalių dvišalių susitarimų dėl sektorių klausimų ir dėl jurisdikcijos, teismo sprendimų ir nutarčių, susijusių su santuoka, tėvų pareigomis ir išlaikymo prievolėmis, pripažinimo bei vykdymo ir išlaikymo prievolėms taikytinos teisės bei tokių susitarimų sudarymo procedūra.
2. Darant nuorodą į šią dalį, taikoma Sprendimo 1999/468/EB 3 straipsnyje nustatyta patariamoji procedūra pagal minėto sprendimo 7 ir 8 straipsnį.
3. Darant nuorodą į šią dalį, taikoma Sprendimo 1999/468/EB 4 straipsnyje nustatyta valdymo procedūra pagal minėto sprendimo 7 ir 8 straipsnį.
4. Sprendimo 1999/468/EB 4 straipsnio 3 dalyje minimas laikotarpis – trys mėnesiai.

9 straipsnis

Pereinamosios nuostatos

1. Jeigu šio reglamento įsigaliojimo metu valstybė narė jau yra pradėjusi derybas dėl susitarimo su trečiaja šalimi, taikoma 3 straipsnio 1 dalis, 3 straipsnio 2 dalis ir 4–7 straipsniai.

Jeigu atitinkamu derybų etapu įmanoma, Komisija gali pateikti derybų gaires arba įtraukti tam tikras išlygas, nurodytas 5 straipsnio 1 dalyje.

2. Jeigu šio reglamento įsigaliojimo metu valstybė narė jau yra pabaigusi derybas dėl susitarimo su trečiaja šalimi, bet susitarimo nesudarė, taikoma 3 straipsnio 1 dalis, 3 straipsnio 2 dalis ir 7 straipsnio 2–5 dalys.

Komisija, priimdama sprendimą dėl leidimo, taip pat įvertina, ar, atsižvelgiant į 4 straipsnyje nurodytas sąlygas, yra kliūčių susitarimui sudaryti.

10 straipsnis

Persvarstymas

Ne vėliau kaip iki 2014 m. sausio 1 d. Komisija pateikia ataskaitą dėl šio reglamento taikymo Europos Parlamentui, Tarybai ir Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui. Kartu su ataskaita gali būti pateiktas atitinkamas siūlomo teisės akto projektas.

11 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną nuo jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas iki 2014 m. gruodžio 31 d.

Šis reglamentas yra privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse pagal Europos bendrijos steigimo sutartį.

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas
[...]

Tarybos vardu
Pirmininkas
[...]